

CODI 28508 GREC MICÈNIC

Prof.: Carlos VARIAS GARCÍA

Contingut

Aquesta assignatura, optativa de Segon Cicle, examinarà els documents llegibles més antics de la civilització occidental: els textos de les inscripcions en argila escrits en una escriptura sil·làbica (pre-alfabètica) anomenada "Lineal B". La Lineal B fou utilitzada pels habitants de la cultura palacial micènica de Grècia continental i de l'illa de Creta des del 1400 aC., la primera civilització europea de la història. Amb l'estudi d'aquests textos, l'alumne serà introduït en la variant més antiga coneguda fins ara de la llengua grega: el grec micènic, que precedeix als textos alfabètics en més de quatre segles.

Objectius

Els objectius d'aquest curs són cinc:

1/ Familiaritzar-nos amb l'estructura de l'escriptura Lineal B en relació amb altres sistemes gràfics utilitzats per representar el grec (l'escriptura sil·làbica xipriota i l'alfabet grec) i considerar com s'adequava la Lineal B per registrar el grec com a 'parla visible';

2/ Comprendre la sintaxi i el sistema de comunicació dels gairebé 5.000 documents en Lineal B;

3/ Exemplificar el lèxic, la fonologia i la morfologia del grec micènic i la relació del dialecte micènic amb els posteriors dialectes grecs històrics, inclòs Homer;

4/ Comprendre la cultura del grec micènic a través del contingut de les inscripcions en relació amb els descobriments arqueològics;

5/ Aprendre com s'han de 'llegir' textos històrics.

Temari

1. Introducció a l'Edat del Bronze al mar Egeu.
2. Les escriptures del II mil·lenni aC. al mar Egeu: el 'jeroglífic' cretenc, la lineal A, la lineal B, l'escriptura xipro-minoica.
3. Cronologia, tipologia i classificació dels textos micènics.
4. El sistema gràfic de la lineal B: repertori de signes (sil·labogrames i logogrames) i normes ortogràfiques.
5. Fonètica i fonologia micèniques.
6. Morfologia micènica.
7. Sintaxi i lèxic micènics.
8. La posició dialectal del micènic.
9. El contingut dels textos en Lineal B i la civilització micènica: geografia dels regnes micènics; estructura política i social; sistema econòmic; culte i religió; organització militar; valoració general de les

fortaleses i de les debilitats de la cultura palacial. Es prestarà especial atenció a qüestions importants de l'actual discussió científica: el status dels escribes micènics i el grau d'alfabetització; els antropònims i topònims (onomàstica, prosopografia i toponímia); els teònims en la Lineal B, especialment a Tebes; la reialesa; el regionalisme en el període palacial micènic.

Avaluació

Durant el curs els alumnes aniran fent anàlisis dels textos micènics que il·lustrin els temes explicats a classe. Apart, els alumnes faran un treball individual de curs consistent en l'anàlisi i comentari d'un grup coherent de tauletes, prèviament escollit d'acord amb el professor. Aquest treball s'exposarà oralment a final de curs (la seva presentació per escrit és opcional), i la seva valoració, juntament amb la dels anàlisis diaris, determinaran la qualificació final de l'assignatura.

Tutoria Integrada

En les sessions de tutoria integrada el professor assessorarà, en petits grups d'un màxim de 5 alumnes, la realització del treball individual de l'assignatura, i, eventualment, es repassaran aquelles qüestions que no hagin quedat aclarides en les classes de teoria.

Bibliografia

A principi de curs, els alumnes compraran al servei de reprografia de la Facultat de Filosofia i Lletres un dossier de l'assignatura, amb temes del programa i una selecció d'inscripcions.

El juny de 2002 es va realitzar una exposició bibliogràfica a la Biblioteca d'Humanitats de la U.A.B. dedicada a l'escriptura "Lineal B" en commemoració del 50è aniversari del seu desxiframent. Per a l'exposició es va confeccionar una pàgina "web" amb les dades actualitzades més rellevants de tot allò relatiu al grec micènic, l'adreça de la qual és la següent:

<http://hipatia.uab.es/exposicions/linealb/portada.htm>

La bibliografia dels estudis en Lineal B té actualment més de cinquanta anys. La disciplina compta amb:

- 1/ Les edicions formals de les inscripcions micèniques.
- 2/ Les acta dels col·loquis internacionals micenològics regulars (12 en total), dels dos congressos internacionals celebrats fins ara, i d'altres congressos d'àmbit més ampli que el micenològic.
- 3/ Les principals revistes de l'especialitat: *Minos*, publicada a Salamanca, amb la seva importantíssima col·lecció de suplementos monogràfics; *Studi micenei ed egeo-anatolici*, publicada a Roma, que ara ha passat a dedicar un interès més gran a les qüestions anatòlies; *Kadmos*, publicada a Berlin, per a la perspectiva textual-epigràfica; i *Bulletin of the Institute of Classical*

Studies, publicada a Londres, amb una secció micenològica.

4/ Es poden trobar síntesis bibliogràfiques analítiques, desglossades anualment, a *Studies in Mycenaean Inscriptions and Dialect*, que es publica actualment a Austin, Texas (EE.UU.), i a les pàgines de l'índex bibliogràfic de Nestor, juntament amb altres estudis en l'àmbit de la prehistòria de l'Egeu.

Principals publicacions:

AA.VV., *El Mundo Micénico. Cinco siglos de la primera civilización europea (1600-1100 a. C.)*, catàleg de la exposició celebrada en el Museo Arqueológico Nacional, Madrid, enero-febrero 1992.

AURA JORRO, F., *Diccionario micénico*, vol. I, Madrid 1985; vol. II, Madrid 1993.

BARTONEK, A., *Handbuch des mykenischen Griechisch*, Heidelberg 2003.

BROSIUS, M. (ed.), *Ancient Archives and Archival Traditions*, Oxford 2003.

CHADWICK, J., *El enigma micénico. El desciframiento de la escritura lineal B*, Madrid 1966.

CHADWICK, J., *El mundo micénico*, Madrid 1977.

CHADWICK, J., *Linear B and Related Scripts*, London 1987.

CHANTRAINE, P., *Morfología histórica del griego*, Reus 1974.

DRIESSEN, J., "Homère et les tablettes en linéaire B. Mise au point", *L'Antiquité Classique* 61 (1992), pp. 5-37.

DUHOUX, Y., *Aspects du vocabulaire économique mycénien (cadastre, artisanat, fiscalité)*, Amsterdam 1976.

DUHOUX, Y.; MORPURGO DAVIES, A. (eds.), *Linear B: A 1984 Survey*, Louvain-la-Neuve 1985.

DUHOUX, Y.; MORPURGO DAVIES, A. (eds.), *A Companion to Linear B. Mycenaean Greek Texts and their World*, vol. I, Louvain-la-Neuve 2008.

FEUER, B., *Mycenaean Civilization. An Annotated Bibliography through 2002*, Revised Edition, Jefferson 2004.

HAJNAL, I., *Studien zum mykenischen Kasussystem*, Berlin 1995.

HAJNAL, I., *Sprachschichten des Mykenischen Griechisch* (= Suplementos a *Minos* n° 14), Salamanca 1997.

HOOKE, J. T., *Linear B. An Introduction*, Bristol 1980 (hi ha una versió en grec modern amb correccions i afegits de l'autor publicada a Atenes 1994).

LEJEUNE, M., *Mémoires de philologie mycénienne*, vol. I, Paris 1958; vol. II, Roma 1971; vol. III, Roma 1972; vol. IV, Roma 1997.

LEJEUNE, M., *Phonétique historique du mycénien et du grec*

ancien, Paris 1972.

MELENA, J. L., *Ex Oriente Lux. La aportación de las filologías del Oriente Próximo y Medio Antiguo a la comprensión de los primeros textos europeos*, Vitoria 1984.

MELENA, J. L., *Textos griegos micénicos comentados*, Vitoria 2001.

OLIVIER, J.-P., *Les scribes de Cnossos. Essai de classement des archives d'un palais mycénien*, Roma 1967.

PALAIMA, T. G., *The Scribes of Pylos*, Roma 1988.

PALMER, L. R., *The Interpretation of Mycenaean Greek Texts*, Oxford 1963.

RUIJGH, C. J., *Études sur la grammaire et le vocabulaire du grec mycénien*, Amsterdam 1967.

RUÍPÉREZ, M. S.; MELENA, J. L., *Los griegos micénicos*, Madrid 1990.

SCHOFIELD, L., *The Mycenaeans*, London 2007.

SHELMERDINE, C. W. (ed.), *The Cambridge Companion to the Aegean Bronze Age*, Cambridge 2008.

VENTRIS, M.; CHADWICK, J., *Documents in Mycenaean Greek*, Cambridge 1973².

VILBORG, E., *A Tentative Grammar of Mycenaean Greek*, Göteborg 1960.

VOUTSAKI, S.; KILLEN, J. T. (ed.), *Economy and Politics in the Mycenaean Palace States*, Cambridge 2001.

